

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Adnan Aranian

**S F Â N T U L
Ū R M A N D I N
P U L I S T A N**

Roman

eLiteratura

CUPRINS

7	I
28	II
38	III
60	IV
67	V
83	VI
93	VII
115	VIII
141	IX
155	X
171	XI
186	EPILOG

I

Saroyan îi sărise în ochi din prima clipă. Completa fișele de cunoaștere și nici măcar nu mai catadicsea să-și ridice privirea.

– Următorul!

Ușa se deschise cu un scârțâit prelung. Ūrman apucase să sorteze câteva fișe completate și să-și pregătească una de scris. Timpul zburase prea repede.

– Numele!

– Saroyan.

– Și prenumele...

– Emin.

– Data și locul nașterii!

– 5 noiembrie 1980, Daddhan.

Cu privirea în hârtie, Ūrman a completat fișa până la datele antropometrice.

– Forma feței, întrebă în loc să îl măsoare cu privirea pe proaspătul cadet.

– Rotundă.

– Ochii?

– Albaștri.

– Părul?

– Natural.

Saroyan fusese ultimul sosit. Ūrman ridicase privirea înainte ca Saroyan să iasă. Un băiat înalt, uscățiv, cu o claie de păr negru și sârmos acoperindu-i fruntea. A remarcat o anumită exagerare a extremităților: urechi mari, nas lung, buze groase și vineții, degete lungi, înfipte în niște palme exagerate.

Ūrman avusese o zi grea. I-a așteptat pe fiecare în parte, le-a prezentat locurile de cazare, i-a încolonat, i-a dus la magazie să se echipeze. Trebuia să dea telefon comandantului de batalion și să

raporteze că noii veniți sunt gata de instrucție. Se apucase să pună fișele în ordine alfabetică și să le numere. Dar privirea i-a căzut pe ultimele cuvinte scrise: forma feței – rotundă, culoarea ochilor – albaștri, culoare părului – natural. Figura imposibil de uitat a lui Saroyan, zâmbind în cadrul ușii, se întipări pe fișă. Saroyan îl luase peste picior.

– Să vină Saroyan la mine!

Nu mai era nimeni pe hol. În dormitoare, în schimb, era gălăgie.

Intrase într-unul:

– Atențiune! strigă un băiat cu breton.

– Unde e Saroyan? întrebă Ūрман.

– Aici sunt, dom' locotenent.

Ceialți pufniră.

– Aprinde lumina, ordonă Ūрман băiatului de lângă ușă, să vadă ce culoare au ochii lui Saroyan.

Chicotele lăsară locul unei liniști prevestitoare de rău. Noii sosiți nu știau cu cine se pun. Nu te pune cu prostul că are mintea odihnită, le spusese puțin înainte Saroyan. Părea că știe multe despre armată. Mai multe ca toți ceilalți.

Ūрман se uită cu atenție la figura cadetului, nu ca și cum ar încerca să-i descopere nuanțele irisului, ci ca și cum intenționa să-l citească. Aruncă o privire pe ceas și se răsti:

– E șase și doișpe. La și un sfert, adunare pe platou. S-a înțeles?

Nu era prima dată când i se încercau limitele acceptării. Dar era prima dată când întâlnea la noii veniți atâta dezinvoltură. Dacă tace și se face că nu a observă, se va specula lipsa lui de curaj. Dacă spune ceva, se face singur de răs. Mai degrabă să știe din gura lui. Saroyan pariase cu câțiva colegi că își va declara date false și că nimeni nu va verifica.

– În armată trebuie doar să răspunzi, nu să răspunzi corect. Aștia-s proști!

– Și n-ai zis tu că nu trebuie să te pui cu ei?

– Nu trebuie să îi contrazici, dar îți poți bate joc de ei fără să schițezi vreun gest. Doar răspunzând.

Saroyan își întărea poziția în grup. Așteptând să intre în biroul lui Ūрман, băieții se adunaseră în jurul lui.

– Ce te întrebă? îi descususe el pe primii intrați.

– Nume, prenume, adresă, chestii din astea. Și apoi înălțime, greutate, culoarea ochilor. Știi tu, ca la recrutare.

Avusese ghinionul să piardă pariul chiar în acea seară. Dar a încercat să îl tragă pe sfoară pe comandantul de pluton. Și asta nu se uită dacă ai făcut-o în prima zi de armată.

Ūрман îi adunase. Comanda ferm. L-a scos pe Saroyan în fața formației și a povestit, de la distanța formală impusă, despre intenția acestuia de a-i „verifica vigilența”. A calificat situația drept inacceptabilă și l-a pedepsit.

– În seara asta, planton doi! Planton unu, Chhota, planton trei Baghiar că sunt din Pulistan. Pentru celelalte zile veți găsi planificarea pe hol. Când îți va veni rândul, și se întoarse spre Saroyan, vei face din nou. Acum ai nevoie de timp să-ți dai seama ce ai făcut. Iar eu nu mă pot opune voinței tale. Chhota, Saroyan și Baghiar, la și jumătate la birou pentru instructaj.

Cât timp studiasse la Școala Superioară de Război din Jhuthibād, Ūрман n-a fost un sfânt. Sfânt n-a fost de când se știe. Nu se pune problema să nu te poți baza pe el. Ci doar acolo unde prostia și rutina făceau casă bună, găsea vreo modalitate de a schimba ceva. De la aruncatul pungilor cu apă pe fereastră până la chiulul de la ore nimic nu lipsea. Saroyan acesta mi-o fi semănând, gândea. Adevărul e că fostul său comandant de pluton îi urase să aibă subordonați ca el.

– Dacă tot crezi că faci bine ceea ce faci, nu-ți doresc nimic altceva. Doar să te bucuri de „justițiar” ca tine.

După instructaj, l-a oprit pe Saroyan pentru discuții.

– Zi-mi și mie, ce-a fost în capul tău când ai făcut asta?

Saroyan se mulțumise să rânjească. Tâmp.

– Poți să-mi vorbești deschis. (Adevărul e că încrâncenarea dispăruse de pe chipul său.) Hotărârea a fost luată, pedeapsa va fi dusă la bun sfârșit, nu ai ce să mai schimbi, cu ce să mă influențezi. Atât doar, vreau să știi ce te-a împins să faci una ca asta.

– Am pus pariu cu niște colegi că n-o să vă prindeți.

– Bun, bun, ai pus pariu, dar pe ce mizai?

Din acea clipă Saroyan n-a mai scos nicio vorbă.

– Zi, ai crezut că sunt obosit sau că sunt prea fraier să mă prind?

În liniștea care se lăsase cadetul își frământa degetele. Iar în colțul gurii se schița un zâmbet.

A răspuns deja, gândi Ūrman.

– Zi, crezi că sunt fraier sau că în armată toți sunt proști grămadă? Ai auzit și tu că unde se termină logica începe armata?

Cadetul mustăcea.

– Drepti!

Zâmbetul se stinse încet, ca o lumânare sub pala insistență a vântului. Ochii negri și mari deveniseră atenți, degetele lungi se răsfirară pe coapsă.

– Să nu îndrăznești să-ți bați joc de mine că nu-ți merge! În primul rând, n-ai niciun motiv.

Vântul împinsese cu zgomot fereastra. Ușa biroului se deschise din cauza curentului.

– Tu singur alegi cum ne vom înțelege. Dacă ne vom înțelege. Sau dacă va fi cazul să ne înțelegem. Ești matur, ai ales singur, sper, tre' să mergi mai departe. E drumul tău, larg deschis, sau doar o fundătură din care te vei întoarce. Eu te pot ajuta să alegi. Nu-ți rămâne decât să apelezi la mine.

În acea zi, Saroyan îl rugase să-l lase să plece mai repede. Locotenentul Ūrman îl mai întrebă odată.

– Sigur te duci la Biblioteca Națională?

– Sigur, dom' locotenent.

– Ai legitimație de acces?

– O am acasă.

– Deci mergi acasă mai întâi!

– Nu, vine fratele meu la Karnat și mi-o aduce.

– Nu e treaba mea unde te duci. Știi că ar trebui să te duci în documentare, pentru că așa ai cerut. Te-am instruit, ai semnat de instructaj. Dacă nu-ți vezi de treabă e problema ta. Tu răspunzi!

Saroyan a ieșit pe ușă cu zâmbetul acela inconfundabil în colțul gurii. În cei trei ani au avut loc multe disensiuni. Mereu a vrut să demonstreze: că e mai deștept, că e mai bun, că nu se compară cu neciopliții de ofițeri. Dar, în fața colegilor, probele lui erau mai mult acte de orgoliu. Ūrman îl evita și-l lăsa, în oarece limite, să anime atmosfera. Îl lăsa să se avânte și apoi îl lua peste picior.

– Da' ce știți dumneavoastră despre Polul Nord? întreba sarcastic, de pildă, Saroyan. Eu nu mi-aș permite să vorbesc despre un loc în care n-am fost.

– Știi și eu câteva lucruri, pe care le-am citit. Dar mai și intuiesc unele. De pildă, sunt convins că acolo nu iese nimeni să dea zăpada cu târnăcopul!

Se întâmplase, prin anul doi, ca după o ninsoare abundentă să se dea deșteptarea mai devreme. Comandantul de batalion era de serviciu și i-a scos pe toți afară.

– Ridicați toate uneltele din boxă, să nu care cumva să vă prind că ați lăsat vreuna și stați afară la rând să luați lopata colegului. Ați înțeles, cocoșelor? E-xe-cu-taaa-rea!

– Am înțeles, dom' maior! răspunse Saroyan. Și așa a și făcut.

Anul doi avea sector de lucru pe aleea ce una comandamentul cu pavilionul învățământ. Împingând uși de lemn, cu mături și lopeți, cadeții roiau în jurul nămeților. Puțin retras, cu căciula înfundată pe urechi și cu gulerul ridicat, Saroyan se rezema de o unealtă.

– Ce stai? se auzi vocea pițigăiată a maiorului Waddamekh, care patrula, cu mâinile la spate, ca ofițerii SS în lagăre.

– Nu știu exact cum se folosește scula asta, răspunse Saroyan.

Maiorul se apropie, iar cadetul îi întinse târnăcopul de care se sprijinea. Colegii izbucniră în râs.

– Să te prezinți la opt cu comandantul de pluton la mine la birou, nesimțitule! tună Waddamekh.

– Dați-mi voie să vă raportez, se scuză Saroyan.

– Nu-ți dau voie, răspunse scurt Waddamekh și plecă bombănind.

La opt fix, Ūrman și Saroyan băteau la ușa maiorului.

– Daaa! se auzi de dinăuntru.

Cei doi salutară regulamentar.

– Băi nea Ūrman, ia zi, de când se iese cu târnăcopul la zăpadă?

– Domnule maior, nu pot să răspund. Habar n-am.

– Nea Ūrman, vezi mata că Saroyan și-a cam luat nasul la purtare. Maiorul se întoarse spre Saroyan. Parcă voiai să-mi raportezi ceva azi-dimineață.

– Dom' maior, dumneavoastră ați ordonat să luăm toate uneltele din boxă.

– Uneltele de zăpadă, dobitocule! Ieși afară!

Saroyan deschise ușa cu o apăsare ușoară de clanță și se strecură printr-o fandare.

– Bă', acesta ori e prost, ori se face! Nu știi ce-i faci, îl belești, îi dai puncte, îl dai afară, vreau să învețe toți tolmacii să-și bage mințile în cap. Băi, vouă așa vă fac? Își bat joc de voi?

– Nu!

– Nu ce? Să nu mă scoți și tu din sărite. Ce-i cu comportamentul acesta? Voi pentru ce sunteți puși acolo? Eu de ce nu știu că acesta e dus rău?

– I-am făcut aprecierea anuală. Dumneavoastră ați semnat-o!

– Ceee, băi? Păi tu crezi că citesc eu toate tâmpeniile voastre trase le xerox? Că dacă iau una la întâmplare și o compar cu oricare alta, indiferent de la ce pluton, sunt identice.

– Îmi pare rău, nu are cum să fie identică aprecierea lui Saroyan cu alte aprecieri.

– Să vii cu aprecierea lui Saroyan la mine! Și cu caietul de cunoaștere! Și cu anexele de la perioadele de pregătire în stagiu și tabere de instrucție! Și să aduci și tabelele cu prezența la activități patriotice, și cu numărul de puncte acumulate! Și extrasul cu notele din catalog!

Țrman i le-a adus. Waddamekh se aștepta ca hârtoagele să fie în urmă cu actualizarea. Când a văzut notații cu o zi înainte, a dat în bâlbâială.

– Ia zi, băi ăsta, ce e mă-sa?

– Cred că e psiholog.

– Cum adică crezi? Păi pentru ce ești pus aici? Să crezi? Să fii sigur, bă! Un comandant de pluton și la ora două din noapte dacă e trezit și e întrebat ce a mă-sa lui Saroyan trebuie să știe. Când e născut?

– În noiembrie, răspunse Țrman. Un moment, vă rog, zise el trăgând de pe biroul maiorului aprecierea de serviciu. Pe 5 noiembrie 1980.

– Pot și eu să citesc, băi... acesta! Eu am vrut să văd dacă știi.

– Știi unde să cauți. Nu-mi încarc memoria cu date de genul acesta.

– Vezi, băi, nea Țrmane, de aia își permit cadeții. Că dau peste comandanți ca tine. Care știi să caute, și Waddamekh se strâmbă, imitându-l. Să vii cu propunerea de pedeapsă pentru Saroyan. Și dispari de aici!

– Permiteți să raportez, m-am gândit deja!

– Zău? Ia spune!

– Saroyan nu trebuie pedepsit.

– Poftim?

– Nu a încălcat nicio normă, niciun regulament. A executat un ordin. Am întrebat șeful de grupă, i-am mai întrebat și pe alți colegi. A executat un ordin.

– Dispari de aici! Te prezinți la birou la personal să-ți semnezi pedeapsa!

– Am înțeles, să trăiți!

Pe la colțuri se zvonise că locotenentul Țrman a avut curajul să-l înfrunte pe maiorul Waddamekh. Și că a fost pedepsit că-i dăduse dreptate unui cadet. Aflase și Saroyan, dar se făcea că n-aude.

Când Țrman i-a răspuns lui Saroyan despre rostul uneltelor la Polul Nord, cadetul a sărit ca ars:

– Mereu mă atingeți cu târnăcopul. Și asta că habar n-aveți de Polul Nord!

– N-am zis niciodată că știu prea multe. Dar zic ceea ce știu. Sunt convins că acolo trăiesc oameni cu mintea la cap, care mai degrabă cumpără frigidere decât târnăcoape.

Jumătate din pluton pufniră de râs, ceilalți căscară ochii mari.

– Asta-i culmea, zise Saroyan. Ce să faci cu frigiderule? Să le țină pe post de mobilier futurist în iglu?

– Nu, să-și țină alimentele la minus zece, minus cincisprezece grade. Tu ai mânca pește congelat la minus patruzeci?

Cadeții care izbucniseră în râs schițau grimase.

– Iar ai mușcat-o, îi zise Nikka, șeful de grupă.

Și de fiecare dată când avântul intelectual al lui Saroyan era oprit cu ironie de Țrman, cadetul plănuia câte o cruntă răzbunare. Într-o noapte, când plantonul moțăia, a scos de la afișierul

companiei programul de înviorare și a pus în loc o caricatură reprezentându-l pe Ūrman. Cu un cap imens, cu picioarele întortocheate și cu mâinile sprijinind maxilarele late, sub care era scris: GIMNASTICĂ PENTRU ECHILIBRU MINTAL. Cadetul de serviciu se pregătea să scoată caricatura, după ce toți colegii trecuseră pe acolo pentru o porție zdravănă de răs când, mai devreme decât de obicei, locotenentul Ūrman sosi la program, oprindu-se în spatele lui. Cadetul avu o clipă de derută. Se pregătea să dea raportul, dar mâna îi tremura pe hârtia care încăpățâna să nu iasă din avizier. Încerca, în același timp să-și pună ținuta în ordine, să-și încheie un nasture, dar mâna încă mai zăbovea, tremurând, pe colțul geamului. Ūrman a izbucnit în răs.

– Cine a făcut-o?

– Nu știu, domnule locotenent.

– Cum adică nu știi? N-ai fost tu de serviciu?

– Ba da.

– Și plantoanele? Cine au fost?

Cadetul silabisi trei nume.

– Cheamă-i la mine. Îi aștept aici.

Cadetul intră prin camerele în care cei trei dereticău.

– E groasă, fraților. A venit Copilu și a văzut caricatura. (Copilu era porecla lui Ūrman.)

Celor trei li se ridică tensiunea. Cu Ūrman nu prea era de glumit. Nu prea erau lucruri de dat la întors. Ori e albă, ori e neagră. O problemă trebuia să aibă cel puțin o soluție. Sau cel puțin o soluție regulamentară.

– Cine a făcut caricatura? Întrebă Ūrman. Părea bine dispus.

Nu e, însă, nimic spectaculos în a vedea că o întrebare, chiar adresată mai multora, nu are un răspuns. Așa e în armată.

– Cine a făcut caricatura, repet! chestionă Ūrman privirile aplecate ale cadeților.

După reprize de întrebări în gol, locotenentul află că plantonul doi, Hatthi, ațipise pe la jumătatea schimbului, iar plantonul trei nici măcar nu se trezise. Se trezise Hatthi cu jumătate de oră înainte de deșteptare și trase de cadetul de serviciu.

– Firishtan, îi zise Ūrman cadetului de serviciu, dacă se atinge cineva de caricatura asta, te trimit la arest. Ai înțeles?

– Am înțeles!

După inspecția de dimineață locotenentul a cerut ca formația să rămână pe loc. A scos tacticos din agendă o hârtie împăturită și a început să o citească cu voce tare:

– În perioada 8-10 iunie a.c., Centrul de Cultură al Ministerului de Război organizează concursul de grafică satirică „Mok Mukh” cu tema „Reforma Armatei”. Fiecare participant poate trimite maximum zece lucrări, alb-negru sau color, format A4. Cele mai valoroase lucrări vor fi expuse în Sala de marmură a Centrului de Cultură, iar vernisajul va avea loc odată cu decernarea premiilor, în data de zece iunie, începând cu ora 11.00. Premiile constau în sume de bani și obiecte. Și așa mai departe. Alte detalii o să mai precizez eu la birou celor interesați. Așa! Adresa: str. Mareșal Balak nr.7-11, cu mențiunea „pentru Concursul de grafică satirică Mok Mukh”. Vă citesc asta – de fapt, ieri la prânz am primit-o – pentru că observ că avem oameni talentați în companie. Am găsit azi-dimineață la afișier o caricatură reușită și ar fi păcat ca autorul ei, sau ca alți autori de grafică satirică să nu participe la cel mai important concurs de gen. Sunt mândru că am posibilitatea să lucrez cu oameni atât de talentați, dar e păcat că aceștia nu se și prezintă public. E păcat că a dispărut programul de înviorare dar, sper eu, nu va mai fi nevoie să dispară pentru că de mâine veți avea încă un afișier, o gazetă de perete, unde să expuneți lucrările. Poezie, proză, eseu, caricatură, fotografie, cuvinte încrucișate, orice e binevenit. Rugămintea e, însă, să vă semnați. Oamenii valoroși trebuie apreciați.

Ūrman comparase deja caracterele scrise pe caricatură cu lucrările de control la Cunoașterea armamentului de infanterie și nu încăpea niciun dubiu că Saroyan fusese autorul. Mai mult, cu prima ocazie când s-au nimerit a fi între patru ochi, Ūrman l-a felicitat.

La concurs nu s-a înscris nimeni. După ce vorbise cu Saroyan, acesta a dat din colț în colț, iar când se hotărâse să participe, expirase deja termenul de înscriere. Au rămas doar părerea de rău a lui Ūrman și un set de cinci lucrări la gazeta de perete, dintre care două ale lui Nikka, preț de aproape doi ani. Nimeni nu a mai creat nimic în acea perioadă. Toți au luat-o de-a gata.

Țrman și-a adus aminte de trăsnaia pentru care întreaga companie din vremea studenției sale a mărșăluit prin Mlaștina Albă. Împreună cu Kasan, într-o oră de matematici superioare, au compus o poezie dadaistă, interpretabilă la mai multe voci, o trăsnaie intitulată Misoginistică hermafrodeală, în care un personaj ciudat își „storcea mustața”. Mustața e o mândrie națională și probabil că pe drapel, dacă ar fi fost nevoie să se asocieze benzilor verticale prinse pe lance vreun element definitoriu, ar fi trebuit țesută o mustață neagră și groasă, a unui bărbat de tip caucazian, de vreo treizeci-treizeci și cinci de ani. Dar Bharan, comandantul de companie, a găsit în „mustața stoarsă” o atingere la propria-i mustață și a încercat câteva exerciții de antrenament cu atac aerian la joasă înălțime prin păpurișul și depunerile saline de la Mlaștina Albă. Iar poemul acela unic s-a pierdut pentru totdeauna. Kasan și Țrman au rămas cu amintirea unui titlu paradoxal ca armata și a unei expresii cu atingere la mândria națională. Kasan a beneficiat de un bonus și s-a ales și cu zece zile de infirmerie după instrucția prin mlaștină. După vreo șase ani, Saroyan s-a ales cu o ocazie ratată de a participa la cel mai important concurs de grafică satirică din armată.

A doua zi după plecarea în documentare se aniversau patruzeci și trei de ani de la eliberare. Întreaga suflare se adunase în sala de conferințe, la un simpozion ce n-avea nimic în comun cu symposium-ul antic, dar nici cu o conferință pe teme științifice. Întreaga adunare, de la mustățile de rând ale ofițerilor inferiori la Înalta Mustată a comandantului, era atentă la discursul așa-zis „bine-temperat” al celui ce fusese însărcinat cu asta. Între adevărul istoric ascuns în subsolurile lucrărilor de specialitate, în manuscrisele și documentele de arhivă intenționat pierdute sau uitate, în relatările bătrânilor și prezentarea idealizată a jertfei umane era o diferență fantastică. În primul rând, discursurile aceluia an erau discursurile rostite cu un an înainte, discursuri care, la rândul lor, proveneau din anii anteriori. Câte un retor mai creativ și spectaculos introducea sau schimba vreo frază privitoare la contextul relatării. Dar de fiecare dată, erorile făcute de generalul Andarwazh în Shamālistan erau evocate drept sacrificii supreme pentru „neatârnavare”, iar conjunctura istorică a eliberării nu era amintită pentru că „ne-am

câștigat libertatea cu sângele nostru”. În sala de conferințe, lungul șir de mustăți aranjate pe căprării aplauda frenetic, ca și cum ar aplauda însăși aducerea aminte a discursurilor din anii precedenți, ai dictaturii. Ofițeri, subofițeri și cadeți, disciplinați și în ținută de ceremonie priveau în frenezia evenimentelor la șirul de presupuși „conferențieri” care, parcă spre afirmare în fața șefilor, citeau cu patos discursurile despre eroism. Că citeau și cu greșeli nu mai punem la socoteală! Țrman a ascultat și el și a aplaudat la rândul său intervențiile înaltelor fețe ofițerești. Și asta în ciuda faptului că nimeni nu l-a consultat vreodată, în condițiile în care studiasse istoria. Nu evocarea istoriei era importantă, ci faptul că istoria se scria în prezent, cu reforma armatei, cu noua orientare în contextul politic respectiv.

După așa-numitul simpozion, comandantul se ridicase și ieși printre rândurile de militari ridicați în picioare, urmărindu-l cu privirea. Ca în ritualurile privitoare la Regele-Soare. Și asta nu pentru că așa a cerut comandantul, pentru că el oricum ar fi cerut-o, ci pentru că regulamentul o prevedea expres. Apoi, începând cu rândurile din spate, începu să curgă prin singura ușă deschisă întreaga suflare a școlii, ca nisipul din pâlnia clepsidrei, creând presiune pe cei pregătiți să iasă. În uriașa mișcare de trupuri, Țrman se trezi împins afară printre primii. Pe alee, înspre comandament, îmbrăcat în haine civile, cu un rucsac în spate, cu o bandană legată la ceafă și cu ochelari de soare sprijiniți de rădăcina nasului exagerat, Saroyan înainta fără griji. În fața lui, silueta masivă a comandantului se legăna în soare.

– Saroyan! strigă Țrman.

Privirea acoperită de filtrul ultraviolet se fixă asupra ieșirii din sala de conferințe. Nici nu era nevoie să se fixeze. Urechile mari, cu jumătatea superioară a lobului acoperit de bandană, transmiseseră deja spre prelucrare informația. Odată întors capul, întregul trunchi jalonat de extremități exagerate s-a întors și el ocolind, în pas grăbit, sala de sport.

Mă face, gândi Țrman. Și cum traseul cel mai scurt în armată nu poate fi o linie dreaptă decât dacă ești la instrucție într-o mlaștină, Țrman începu să alerge pe aleea secundară, aleea rezervată „negrilor”. Fără să-și dea seama că-l va determina pe locotenent să